

ป่าไม้...ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของพม่า

พม่าอุดมไปด้วยทรัพยากรป่าไม้ที่มีค่ามหาศาล โดยพื้นที่ทั่วประเทศถูกปกคลุมด้วยป่าไม้กว่า 50% ของพื้นที่ทั้งหมด มีพันธุ์ไม้ป่าและไม้เศรษฐกิจรวมกันกว่า 7,000 ชนิด โดยเฉพาะไม้สัก ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกสำคัญของพม่า (75% ของไม้สักในตลาดโลกมาจากพม่า) ปัจจุบันไม้และผลิตภัณฑ์ไม้เป็นสินค้าส่งออกที่สร้างรายได้เงินตราต่างประเทศให้แก่พม่ามากเป็นอันดับ 2 รองจากก๊าซธรรมชาติ โดยมีประเทศในเอเชียอื่น ๆ อาทิ จีน อินเดีย รวมทั้งไทย เป็นผู้นำเข้าไม้และผลิตภัณฑ์ไม้จากพม่า

➤ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้ในพม่า

■ **ประเภทป่าไม้** ป่าไม้ในพม่าราว 39% ของป่าไม้ทั้งหมดในพม่า เป็นป่าเบญจพรรณ (Mixed Deciduous Forest) ส่วนใหญ่อยู่บริเวณตอนกลางของประเทศ ซึ่งเป็นแหล่งพันธุ์ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจนานาชนิด อาทิ ไม้สัก ไม้แดง และไม้ประดู่ นอกจากนี้ เป็นป่าดิบเขา (Hill and Temperate Evergreen Forest) ซึ่งอยู่บริเวณตอนเหนือและตะวันออกของประเทศ และป่าดิบเมืองร้อน (Tropical Evergreen Forest) ทางตอนใต้ของประเทศ ทั้งนี้ ป่าไม้ในพม่าแบ่งเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่

- **ป่าที่เกิดเองตามธรรมชาติ** ครอบคลุมพื้นที่ราว 343,560 ตารางกิโลเมตร หรือกว่า 50% ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศพม่า โดยแบ่งเป็นป่าสงวน (151,430 ตารางกิโลเมตร) และป่าอื่นๆ (192,130 ตารางกิโลเมตร) ทั้งนี้ เมื่อปี 2538 รัฐบาลพม่าได้กำหนดให้พื้นที่ 35% ของพื้นที่ในพม่าทั้งหมดเป็นพื้นที่เขตป่าสงวน เพื่อรักษาสภาพป่าไม้ของป่า และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ รวมทั้งฟื้นฟูสภาพป่าไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ

- **ป่าปลูก** พม่าเริ่มโครงการปลูกป่าตั้งแต่ปี 2399 และในช่วงกว่า 20 ปีที่ผ่านมา พม่าปลูกป่าเพิ่มขึ้นเฉลี่ยกว่า 300 ตารางกิโลเมตรต่อปี ในปี 2547 พม่าปลูกป่าเพิ่มขึ้นราว 298.3 ตารางกิโลเมตร (ต่ำกว่าเป้าหมายที่รัฐบาลพม่าตั้งไว้ที่ 304.1 ตารางกิโลเมตร) แบ่งเป็น ป่าไม้สัก 80.3 ตารางกิโลเมตร ป่าโกงกาง 77.6 ตารางกิโลเมตร ป่าเพื่อใช้ในเชิงพาณิชย์ 76.0 ตารางกิโลเมตร และป่าอื่น ๆ 64.4 ตารางกิโลเมตร

■ **ปริมาณการผลิตไม้** ในปีงบประมาณ 2547/48 พม่ามีปริมาณการผลิตไม้เนื้อแข็ง ราว 2,879,000 ลูกบาศก์เมตร (ลดลง 2.7% จากปีงบประมาณก่อน) เป็นไม้สักเกือบ 20% ส่วนที่เหลือเป็นไม้เนื้อแข็งอื่น ๆ เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาป่าไม้ของพม่ามีปริมาณลดลงมาก ซึ่งเป็นผลจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีความต้องการใช้ไม้เพื่อเป็นเชื้อเพลิงและใช้พื้นที่ป่าไม้เป็นพื้นที่ทางการเกษตรมากขึ้น ส่งผลให้มีการลักลอบตัดไม้อย่างผิดกฎหมายจำนวนมาก โดยองค์การอาหารและเกษตรของสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations : FAO) คาดว่าพม่าสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ราว 1.4% ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราที่สูงที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกเหนือจากฟิลิปปินส์ สำหรับปริมาณการผลิตไม้ของพม่า มีดังนี้

ประเภท	ปี2546/47 ^a (ลูกบาศก์เมตร)	ปี 2547/48 ^f (ลูกบาศก์เมตร)	% เปลี่ยนแปลง
ไม้สัก	695,000	568,000	-18.3
- ท่อนซุง	652,000	522,000	-19.9
- ไม้แปรรูป	43,000	46,000	7.0
ไม้เนื้อแข็ง	2,264,000	2,311,000	2.1
- ท่อนซุง	2,028,000	1,973,000	-2.7
- ไม้แปรรูป	236,000	338,000	43.2
รวม	2,959,000	2,879,000	-2.7

Notes : ปีงบประมาณสิ้นสุด 31 มีนาคม

e = estimated.

f = forecasted.

Source : USDA Foreign Agricultural Service, "Burma : Solid Wood Products" March 3, 2005.

➤ ป่าไม้สัก...แหล่งรายได้สำคัญของพม่า

พม่ามีพื้นที่ป่าไม้สักกว่า 30,000 ตารางกิโลเมตร หรือมีสัดส่วนราว 10% ของพื้นที่ป่าที่เกิดเองตามธรรมชาติทั้งหมด โดยมีสัดส่วนสูงถึง 60% ของพื้นที่ป่าไม้สักทั้งหมดในทวีปเอเชีย ปัจจุบันพม่าเป็นผู้ส่งออกไม้สักรายใหญ่ของโลก โดยในปีงบประมาณ 2547/48 พม่าส่งออกไม้สักและผลิตภัณฑ์ไม้สักราว 223,860 ตัน คิดเป็นมูลค่า 173.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลง 20.4% จากปีก่อน ประเทศที่นำเข้าไม้สักจากพม่ามากที่สุด คือ อินเดีย รองลงมา ได้แก่ ไทย จีน ปากีสถาน และฮ่องกง ทั้งนี้ ในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลพม่าได้มีนโยบายส่งเสริมการปลูกไม้สักอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1. โครงการ *Special Teak Plantation* เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2541 โดยมีเป้าหมายที่จะปลูกป่าไม้สักให้ได้ 3,240 ตารางกิโลเมตร ซึ่งต้องใช้เวลารวม 40 ปี หลังจากนั้น คาดว่าจะสามารถผลิตไม้สักได้ 1.8 ล้านลูกบาศก์เมตร
2. โครงการปลูกป่าไม้สักของภาคเอกชน เดิมรัฐบาลพม่าเป็นผู้ผูกขาดการปลูกไม้สักแต่เพียงรายเดียว อย่างไรก็ตามล่าสุด กระทรวงป่าไม้ของพม่าได้อนุญาตให้บริษัท Myanmar Honda Company ซึ่งเป็นบริษัทร่วมทุนระหว่างรัฐบาลพม่าและเอกชนญี่ปุ่นในสัดส่วน 60 : 40 เข้าไปปลูกไม้สักในพม่าพื้นที่รวม 121 ตารางกิโลเมตร ภายในระยะเวลา 10 ปี (ไม่พบข้อมูลว่าจะเริ่มในปีใด) โดยจะเริ่มปลูกไม้สักในอำเภอ Yinma bin ในเขตมณฑลสะเทียทางตอนกลางของพม่า

ทั้งนี้ Myanmar Timber Enterprise (MTE) ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงป่าไม้ของพม่าจะเป็นผู้ดำเนินการตัด เลื่อย และค้าขายไม้ส่วนใหญ่ในประเทศ และยังเป็นผู้ผูกขาดการส่งออกไม้สักทั้งหมด อย่างไรก็ตามภาคเอกชนสามารถส่งออกผลิตภัณฑ์ไม้สักได้ เช่น เฟอร์นิเจอร์ และประติ โดยต้องซื้อไม้สักจาก MTE เท่านั้น

➤ ภาวะการส่งออกไม้ของพม่า

พม่าส่งออกไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ราว 70% ของไม้ที่ผลิตในประเทศทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่ส่งออกในลักษณะท่อนซุง (สัดส่วน 85% ของไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ส่งออกทั้งหมด) รองลงมา ได้แก่ ไม้แปรรูป (12%) และผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มจากไม้ (3%) โดยประเทศผู้นำเข้าไม้และผลิตภัณฑ์ไม้สำคัญของพม่า ได้แก่ อินเดีย ไทย สิงคโปร์ จีน เยอรมนี ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ เดนมาร์ก และสวีเดน

ทั้งนี้ USDA Foreign Agricultural Service ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรของสหรัฐฯ คาดว่าในปีงบประมาณ 2547/48 พม่าจะส่งออกท่อนซุงไม้สักลดลง 7% จากปีงบประมาณก่อน และส่งออกท่อนซุงไม้เนื้อแข็งลดลง 6% จากปีงบประมาณก่อน เหลือ 361,000 ลูกบาศก์เมตร และ 604,000 ลูกบาศก์เมตร ตามลำดับ ขณะที่การส่งออกไม้สักแปรรูปจะเพิ่มขึ้น 3% จากปีงบประมาณก่อน เป็น 33,000 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ MTE มีนโยบายจะลดการส่งออกไม้ประเภทท่อนซุงและให้หันไปส่งออกผลิตภัณฑ์ไม้แทน โดยมีแผนจะพัฒนาอุตสาหกรรม

ที่สร้างมูลค่าเพิ่มจากไม้ ส่งเสริมการถ่ายโอนเทคโนโลยีในการผลิตสินค้าจากไม้ รวมทั้งแสวงหาตลาดส่งออกใหม่ๆ ให้แก่
ผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์ไม้ด้วย

ส่วนเศรษฐกิจต่างประเทศ ฝ่ายวิชาการ
กันยายน 2548